

Storfrugtet blåbær Økologisk dyrkningsvejledning

Storfrugtet blåbær, *Vaccinium corymbosum*, stammer fra Nordamerika. Fra Nordamerika kommer også de nærbeslægtede Southern Highbush og Rabbit eye blåbær. Det i Danmark vildtvoksende blåbær *V. myrtilius* dyrkes ikke kommercielt.

Udviklingen af blåbær dyrkning i USA begyndte omkring 1910, og blåbær dyrkes nu hovedsagelig i de østlige og nordvestlige stater samt i Michigan.

Store, velfarvede og velsmagende bær er en attraktiv handelsvare.

Arealet med kommercielt dyrkede blåbær udgør i USA og Canada ca. 120.000 ha (2018). Planter af storfrugtet blåbær kom til Europa i begyndelsen af 1920'erne. Men udviklingen af kulturen er her gået langsomt indtil 2005, hvorefter arealet er vokset kraftig i lande som Polen, Ukraine, Tyskland, UK og Spanien. Der kan udtrykkes en vis frygt for overproduktion i de kommende år.

I Danmark blev blåbær introduceret i 50'erne, men det lykkedes ikke at få etableret en egentlig dyrkning. Fra midten af 80'erne blussede interessen for kulturen op igen, og der er nu tilplantet 97 ha, hvoraf 35 ha er økologiske (2022).

I de seneste år er en del af den konventionelle europæiske produktion gået fra dyrkning i jord til dyrkning i vækstmedium i store pletter. En intensivisering som hæver udbyttet og kvaliteten. I Danmark er økologisk dyrkning af blåbær i pletter ikke lovligt, medmindre der er kontakt mellem rødderne og bundjorden.

Økologisk dyrkning af blåbær har hele tiden udgjort en stor andel af produktionsarealet. Årsagen til dette har primært været, at der var forholdsvis få sygdomme og skadedyr og gødningsbehovet var moderat. Samtidig har kulturen været relativ lille således, at der kun var få godkendte bekæmpelsesmidler til den konventionelle produktion, hvorfor overgangen til økologi ikke var så forskelligt fra det, man i forvejen gjorde. Hvor der kan være berettiget frygt for en overproduktion af konventionelle blåbær på det europæiske marked, er det ikke utænkeligt, at der fortsat er plads til flere økologiske bær.

Den danske økologiske produktion afsættes for en mindre andel via salgsorganisationerne, men hovedparten sælges direkte enten via gårdbutikker eller selvpluk, også her er der sandsynligvis fortsat et marked for flere blåbær.

Hvor kan man dyrke blåbær?

Blåbær er en surbundsplante, der naturligt hører hjemme på humusrig sandjord med pH omkring 4,5 og et humusindhold på mindst 4-5%. Her byder den økologiske dyrkningsform på udfordringer, da gødsning med husdyrgødning eller kompost har en tilbøjelighed til at hæve pH på sigt.

Med et spinkelt, fint forgrenet og ikke særlig dybdegående rodnet er planten særdeles følsom overfor vandmangel.

På dens naturlige voksepladser er der som regel et stående vandspejl ca. 50-70 cm under jordens overflade. Med så specielle krav må man regne med, at der kræves en betydelig indsats for at lave en rimelig kultur på andre jordboniteter.

Blåbærplanter kræver gode lysforhold. Selv om de oprindelige voksepladser er i lysåbne skove, vil den højeste produktivitet opnås på velbelyste buske i fuld sol. På vindudsatte lokaliteter skal der etableres læ.

Mandshøje blåbærbuske hos Bob Carini, Michigan

I en vellykket kultur er buskene mandshøje og kan opnå en lang levealder, over 25 år. I USA findes der produktive blåbærplantninger, som er over 60 år.

Blomstring og frugtudvikling

Blomstringen sker på korte 2. års skud og over en periode på 2-4 uger, normalt fra begyndelsen af maj måned i Danmark. De sorter som dyrkes i Danmark, er alle helt eller

delvis selvbestøvere. Men det er tilrådeligt at plante flere sorter af hensyn til krydsbestøvning, hvorved udbyttet og bærestørrelsen øges.

Blomstringsperioden begrænser ikke et valg blandt de mulige sorter, da der for alle er en vis overlappning i blomstringsperioden. Især humlebier er vigtige for bestøvningen. Det kan anbefales at sikre en god bestand af vilde humlebier i lokalområdet. I udlandet anbefales at sætte honning- og/eller humlebier ud i plantagerne. Minimum 2-4 bistader/ha eller 10 humlebibo/ha Under blomstring er blåbær følsomme for nattefrost. Temperaturer under 0°C ved afblomstring kan skade frugtsætningen. Det mest følsomme tidspunkt er under afsluttende blomstring. Bor man frostudsat bør man overveje, hvordan man kan beskytte blomsterne bedst muligt. Sprinklervanding og vindmaskiner er de mest effektive metoder til frostbeskyttelse.

For mange blomster hæmmer væksten, medfører små bær, forsinker høsttidspunktet og kan føre til vekselbæring.

Modningsperioden strækker sig for de tidligste sorter fra slutningen af juli til for de sene sorter til slutningen af september. Bær, som ikke er afmodnet senere end slutningen af september, opnår ikke tilstrækkelig farve og smag og forbliver umodne.

Den seneste sort som anbefales dyrket på friland i Danmark er Liberty.

Frugten

Storfrugtet blåbær er et attraktivt bær. Vilde blåbær vejer 1-2 gram, de storfrugtede op til 5 gram, afhængig af sorten. Den gennemsnitlige bærestørrelse er dog oftest noget mindre. Bærestørrelsen er vigtig for rentabiliteten i blåbær dyrkning. De fleste bær håndplukkes, derfor øges plukkeeffektiviteten betragtelig, når bærestørrelse øges.

Bærrene er blå med dugget overflade og ret faste. I modsætning til de vildtvoksende blåbær, er kun bærrets skræl blåfarvet, medens frugtkødet er hvidt. Smagen er mild aromatisk. Bærrene er særdeles velegnede til at spise friske, til desserter, bagværk og smoothies.

Bærrene har et relativt højt indhold af antioxidanter, hvilket har været medvirkende til blåbærrenes øgede popularitet. Antioxidanter vurderes at forebygge en række sygdomme.

Under gode dyrkningsforhold kan blåbær opnå en imponerende størrelse på 4-5 gram

Høst

Blåbær modner generelt meget uensartet, hvilket betyder, at bærrerne plukkes af flere gange gennem 4-6 uger. Af hensyn til plukkeeffektiviteten bør man trække plukningerne så længe som mulig uden, at det går ud over kvaliteten. På den måde kan man måske komme ned på 4-5 plukninger under optimale forhold. Plukkepræstationen vil være af

samme størrelsesorden som for hindbær, ca. 4-8 kg pr. time. I USA er det normal praksis, at buskene plukkes med håndkraft i starten, da det er de store og attraktive bær, som modner først. Efter 3-4 overplukninger høstes resten med maskine. Da plukkelønnen udgør en meget stor del af omkostningerne pr. kg. solgte bær, er det vigtigt at have fokus på høstprocessen. Maskinel høst går ofte ud over bærkvaliteten og holdbarheden, og maskinelt høstede bær bør derfor køles og sælges hurtigere. Der ses desuden ofte et stort spild ved maskinel høst, fordi maskinerne ikke opsamler alle bær.

Blåbær kommer kun langsomt i bæring, først efter 5-7 år vil busken være udvokset og kan bære et fuldt udbytte. Det vil sige en produktion på 2-4 kg, enkelte år 6 kg pr. busk eller 4-9 tons pr. ha.

Med en moderat beskæring er det muligt at holde et stabilt udbytte fra år til år. Se nedenfor. Ubeskårne buske er tilbøjelige til at gå i vekselbæring og at producere små bær, selvom totaludbyttet oftere er højere pr. ha på ubeskårne buske.

Etablering

Det vigtigste at have for øje ved etableringen er at opfylde blåbærbuskens krav til pH og organisk indhold i jorden. I økologien kan jorden ikke forsures vha. svovl, derfor skal man finde et naturligt egnet voksested eller skabe et ved hjælp af ukalket sphagnum.

På lerjorde tilrådes det på det kraftigste at plante i en rende fyldt med ren, ukalket og mellemgrovt sphagnum. Blåbærplanternes rødder vil ikke vokse noget videre ud af denne rende på en lerjord, dels fordi jorden er for tæt, og lerjorde sjældent har lavt nok pH til, at blåbær kan vokse i jorden. Blåbær kan godt vokse i en sandjord, såfremt jorden har lavt nok pH. Alligevel anbefales det også at dyrke i eller iblande sphagnum på sandjorder. Planter der ikke i sphagnum anbefales det i årene op til etableringen at opbygge jordens organiske indhold primært vha. efterafgrøder eller tilførsel af halm/flis.

Avlere, som har skovarealer til rådighed vil med fordel kunne undersøge om disse kan ændres til landbrugsjord og dermed til at etablere blåbærplantager i. Disse arealer er ofte ukalkede og har et lavt Rt, samt et højt organisk indhold. Før en plantage etableres i en tidligere skov skal flerårigt ukrudt være bekæmpet, og man skal have sat sig ind i evt. regler vedr. ændring af skov til økologiske landbrugsarealer. Kontakt en økologikonsulent.

Hvor der etableres blåbær i gravede render, anbefales disse at være mellem 0,6-1,2 m brede og ca. 30 cm dybe. Hvis den omgivende jord ikke er naturlig drænende lægges der en dræning i bunden. I renden lægges sphagnum og den endelige dybde af bedet er normalt 40-50 cm inkl. Øverst lægges et lag flis.

Planteafstanden i rækken skal være 1,2-1,5 m. og rækkeafstanden på ca. 3,0 m. Det normale er at plante 2 års pottede planter. Disse købes hos planteskolerne typisk i Tyskland eller Nederlandene eller gennem en planteleverandør. I udgangspunktet skal det være økologiske planter. Findes de ikke på markedet, kan det være muligt at få lov til at købe konventionelle.

Det er vigtigt at sætte sig ind i reglerne vedr. køb af konventionelle planter i økologisk dyrkning inden planterne købes. Undersøg på <https://www.organicxseeds.dk/> om der er økologiske planter på markedet. Er der ikke det, skal der opnås dispensation til indkøb af konventionelle planter inden de bestilles. Tal med din økologikonsulent.

Ved modtagelse af købte planter undersøges planterne for skader på rødder. Vær opmærksom på, at planterne passes ordentlig med vanding, også indtil de er plantet.

Forud for plantning bør jorden analyseres for indhold af næringsstoffer og surhedsgrad, således, at der kan justeres med tilførsel af manglende næringsstoffer. Vær opmærksom på at nogle næringsstoffer kan kræve konsulentekklæringer for at måtte udbringes. Blåbær kræver et stort plantehul. Plant ikke dybere end de har stået i planteskolen.

Det anbefales kraftigt at fjerne blomsterne de første par år efter plantningen for at sikre en god etablering. Er planterne store ved plantning kan det også være en fordel at klippe skudene tilbage.

Nyplantede blåbær i rende fyldt med sphagnum

Jorddækning

Dækning af overfladen med flis eller lignende kan forbedre vandbalancen ved at hæmme fordampning. Det kan samtidigt, alt efter tykkelse, være med til at begrænse ukrudt. Et 5 cm tykt lag er nok til at modvirke den direkte fordampning fra jorden, medens det skal være mindst dobbelt så tykt for effektivt at bekæmpe ukrudt. Dæklaget skal have tilført eks-

tra kvælstof (N), ca. 0,3 g N pr. m² pr cm tykkelse fordi omsætning af dæklaget forbruger kvælstof. Der bør ikke dækkes for tæt omkring basis af grenene, der helst bør være tørre ved jordoverfladen. Forvent at supplere flislag jævnlige.

Jorddækning med træflis hæmmer ukrudt

Vanding

Som hovedregel må der etableres drypvanding for at sikre en kontinuerlig og tilstrækkelig forsyning med vand. Helst 2 slanger pr. række. Det er bedst at vande dagligt med konstant dryp eller hyppige, men små mængder, hvilket kan gøres med kontakt-ur på anlægget. Univ. of Michigan anslår fordampningen fra blåbær til at være op til 6 mm vand/dag i stærkt tørrende vejr. Det betyder

at der kun går 3-5 dage før 50 % af plantetilgængelig vand er brugt i juli og august på en let jordtype.

Da man ikke kan tilsætte syrer til vandingsvandet ved økologisk gøddevanding er der en risiko for tilkalkning af drypstederne både som følge af tilkalkning pga. hårdt vand samt at nogle af de organiske gødninger, som bruges til gøddevanding kan fremme dannelsen af alge og bakterielag i slangerne.

Vandingsvand: På de fleste lokaliteter undtagen i Midt- og Vestjylland har boringsvand normalt et højt indhold af bikarbonat (hårdt vand), især på morænejordslokaliteter. I midt og vestjylland kan man til gengæld have problemer med okker, som stopper dryppene. Man kan vande med hårdt boringsvand i korte perioder og som en nødløsning. I længden vil Rt stige.

Bedst egnet er vanding med "blødt vand" som overfladevand, f.eks. opsamlet vand fra tagflader.

Bemærk at indvinding af vand kræver tilladelse fra kommunen. Ved drypvanding kan der ofte opnås dispensation for kravet om drikkevandskvalitet.

Gødskning

Blåbærs rodsystem er ikke særlig effektivt, da de fine rødder, i lighed med andre arter i lyngfamilien, mangler rodhår. I lighed med rødderne hos vilde blåbær er blåbærbuskens rødder sammenvokset med jordboende svampe, mykorrhiza, som planten udveksler vand og næringsstoffer med.

Mykorrhizasvampenes hyfer udvider røddernes rækkevidde og gør vanskeligt tilgængelige næringsstoffer tilgængelige for busken i bytte for energirige kulhydrater fra blåbærplantens fotosyntese.

Det er også vigtigt hele tiden at holde sig for øje, at blåbær hovedsagelig optager kvælstof i form af ammonium. Nitratholdige organiske gødninger bør derfor ikke bruges til blåbær, men hovedsagelig gødninger, som har organisk bundet kvælstof, urinsyre(fjerkrægødning) eller ammonium.

Der kan gødskes ved at udlægge flydende(gylle, ajle) eller tørret pilleret hønsegødning i rækkerne 2 gange i løbet af april og juni. Hvis der bruges Mypex ukrudtsdug, er det vanskelig at gødske med gylle eller pilleret gødning uden at måtte fjerne dugen først. Man må opfinde et system hvor dugen kan foldes til side inden der gødskes, hvilket er arbejdstungt. Gødskes der forud for regnvejr sikres bedst udnyttelse.

Gødevanding med flydende ammoniumholdige gødninger er mulig i økologisk blåbæravl.

Tag kontakt til gødningsproducenterne. Gødningen er dog ganske dyr. Det er vigtigt at skylle drypslanger efter med rent vand for at reducere risikoen for bakterievækst og tilstopning af slanger.

Analyser

Grundlaget for en optimal tilførsel af næringsstoffer er regelmæssig udtagning og analysering af jord- og bladprøver. Jord og bladanalyser kan være grundlag for konsulenterklæringer, som giver tilladelse til at tildele ekstra kalium, magnesium, svovl eller mikronæringsstoffer.

Jordprøverne tages i blåbærrækken.

Vejledende rammeværdier for jordanalyser

Reaktionstal (Rt)	4,0-5,5
Fosfortal (Pt)	1-5
Kaliumtal (Kt)	5-6
Magnesiumtal (Mgt)	2-3

Vejledende rammeværdier for bladprøver:

Rammeværdierne for næringsstofferne i bladanalyser nedenfor er baseret på værdier benyttet i USA og Tyskland.

Næringsstof	USA	Tyskland
N kvælstof %	1,80 - 2,10	1,2 – 2,0
P fosfor %	0,12 - 0,40	0,08 – 0,16
K kalium %	0,35 - 0,65	0,4 – 1,0
Mg magnesium %	0,12 - 0,25	0,1 – 0,3
Ca calcium %	0,40 - 0,80	0,3 – 1,2
Zn zink ppm	8 - 30	8 – 30
Mn mangan ppm	50 - 350	50 – 350
Cu kobber ppm	5 - 20	3 – 10
B bor ppm	30 - 50	30 – 70
Fe jern ppm	60 - 200	50 - 200

Håndtering ved indsamling af blade til en normal bladanalyse:

- Tidspunkt uge 31 – 34 (august)
- Bluecrop foretrækkes (referencesort)
- 200 – 250 blade pr. prøve.
- Bladene plukkes spredt i hele plantningen.
- De yngste fuldt udvoksede blade foretrækkes. Yngre og ældre blade er mindre troværdige.
- Bladene indsendes til analyse med det samme.

Bladanalyser viser, hvor meget næringsstof planten har optaget. Konstateres der mangel eller overskud af et næringsstof justeres den årlige tilførsel op eller ned.

Anbefalede mængde næringsstoffer.

Kvælstof

Alder	Kg N/ha
2	15
4	30
6	50
8	70

I plantninger, hvor der anvendes skovflis og savsmuld til jorddækning, skal N mængden hæves med 25-50%, fordi bakterier og svampe beslaglægger store mængder N til nedbrydning af træstof.

Advarsel: Undgå overgødskning med N da overfrodig vækst medfører risiko for vinterskader fordi grenene ikke når at afmodne og derfor er følsomme for vinterfrost. Undlad af samme grund N gødskning med fast gødning senere end slutningen af juni. Gødevanding kan fortsættes ind i juli.

Gødskes der for lidt vil bladene blive rødlige og busken være i dårlig vækst.

Øvrige næringsstoffer

Næringsstof	Årlig behov kg pr. ha
P fosfor	35 – 50
K kalium	25 -50
Mg magnesium	25
Ca calcium	Mængder afstemmes med bladanalyser. Tilføres enten som bladsprøjtning eller med ukrudtssprøjte på jorden. Husk konsulenterklæring!
Zn zink	
Mn mangan	
Cu kobber	
B bor	
Fe jern	

Ukrudtsbekæmpelse

Da blåbær etablerer sig langsomt og er dårlige konkurrenter, løber ukrudtet let fra én. Er der meget ukrudt, skal der tages hensyn til det i gødskningen og vandingen. Inden marken etableres, skal der være styr på flerårigt rodukrudt.

Mekanisk renholdelse bør ikke være for dybtgående af hensyn til buskenes overfladiske rodnæt. Er det planen at bruge mekanisk ukrudtsbekæmpelse, skal planterne plantes på flad mark og ukrudtsbekæmpelsen sker med kombinationer af gåsefødder, strigler og fingerhjul kombineret med lugning og hakning.

Et alternativ til mekanisk bekæmpelse er ukrudtsdug af vævet sort plastik (Mypex), som har en rimelig lang levetid. Under Mypexdugen vil mosegrise dog være godt beskyttede og det kan være vanskeligt at gødskede planterne med organisk gødning. I rester af organisk gødning vil ukrudt ofte etablere sig på dugen. Forvent at skulle feje ukrudt væk, som vil vokse op fra overgangen til græsstripen mellem rækkerne.

Græsstripen mellem rækkerne klippes efter behov.

En sidste mulighed er at lade kort græs mm vokse ind i rækken efter buskene har etableret sig og holde det kort hele året. Dette system bruges af nogle økologiske tyske avlere. Bemærk at græsset vil bruge en del gødning og vand, og græsset vil tage magten fra buskene, hvis de ikke er godt nok etableret!

De øverste rødder ligger uforstyrret efter mange års kemisk ukrudtsbekæmpelse

Beskæring

Nyplantede buske blomstrer ofte alt for meget. Dette og efterfølgende bærvækst hæmmer vegetativ vækst meget. Det er derfor tilrådeligt at beskære buskene og afstryge en del af blomsterne for at sikre god vækst de første 1-2 år. Beskæring af nyplantede buske består i at fjerne tynde skud, fjerne sideskud foruden på de resterende skud og afkorte

disse til halv længde. De første par år udføres beskæring for at forhindre for kraftig blomstring.

Når planten er udvokset, fjernes hvert år 1 til 2 af de ældste skud ved basis eller over et nyt kraftigt sideskud. Det tilrådes at beskære hvert år, da bærrerne er størst på unge grene. Beskæringen tilpasses sortens vækstkraft og vækstmåde.

På Youtube.com kan man se videoer om beskæring af blåbær fra amerikanske universiteter for eksempel <https://www.youtube.com/watch?v=fm6ZfpGy5oQ>

Sorter

Der findes mange sorter på markedet i dag, og med den store udvikling af blåbærproduktionen kan vi forvente flere sorter i fremtiden tilpasset produktion på friland, i substrat og tunneller. Ikke alle sorter er lige velegnede til dyrkning i Danmark. En sorts vigtigste egenskaber er: vinterhærdighed, udbyttensniveau, bærestørrelse, bærkvalitet og modningstidspunkt.

Hovedsorterne i nyere plantager er Duke(tidlig) Draper(halvtidlig) og Liberty(sen). Der bør i udgangspunktet ikke plantes senere sorter end Liberty på friland i Danmark. Til økologisk dyrkning bør man vurdere at prøve en anden sort end Draper, som er ret svagtvoksende, og derfor ikke skygger så meget for ukrudt.

Sygdomme

Under de rette dyrkningsforhold er blåbær en forholdsvis nem kultur. I Europa er blåbær generelt meget sund, og sprøjtning er ofte unødvendigt, derfor er blåbær et velegnet bær til økologisk dyrkning. Med den kraftige vækst i dyrkningen kan der være en risiko for spredning af sygdomme. Enkelte svampesygdomme kan være særdeles tabsgivende.

Blåbærkræft *Grodonia cassandrae*

Er den alvorligste sygdom på grene og kviste i blåbær. På grenene opstår runde til ovale, rødbrune pletter. Efterhånden bliver pletterne grå i centrum og her ses tydeligt de sorte sæksporehuse. Efterhånden som infektionerne vokser hele vejen rundt om kvisten, nedvisner den yderste del af skuddet.

Mest følsom for infektioner er unge skud og unge planter med kraftig skudvækst. Størst risiko for smitte finder sted i forår og forsommer. Angrebne grene klippes væk.

Anthracnose *Colettothricum gloeosporioides*

Er en alvorlig svampesygdom, som kan medføre store tab af bær under og efter høst.

Symptomer: De tidligste symptomer ses i forsommeren på kviste, hvor nye skud nedvisner. Senere på sæsonen under frugtmodningen kommer det til infektioner i forbindelse med regn, høj luftfugtighed og høj temperatur. Infektionen begynder i blomsterenden af bærrer, som bliver blødt og falder sammen, hvorefter der fremkommer lyserøde sporemasser på frugtens overflade.

I regnvejr spredes sporerne herfra til andre bær. Infektioner finder altid sted på busken, hvorefter inficerede bær plukkes og symptomer bryder ud undervejs fra producenten til forbrugeren, hvis bærene opbevares varmt.

Svampen overvintrer i og på kviste og udvikler i forbindelse med høj temperatur og nedbør konidiesporer, som inficerer og nedvisner blomsteranlæg. Senere smitter inficerede skud og blomster samt bærene under modningen.

Monilia *Monilia vacinii-corymbosi*

Monilia smitter på blomster og forårsager nedvisning af hele blomsterstanden. Smitten kommer fra overvintrede visne blomster, som blev inficeret året før. Smitten overføres af bestøvende insekter og med vind og dråbeplask i regnvejr. Symptomerne kan forveksles med sen nattefrost og udtørring.

Gråskimmel *Botrytis cinerea*

Gråskimmel optræder hyppigt under fugtige forhold på modne frugter i de fleste bær kulturer. I blåbær er det især blomsterne, som er udsat. I regnvejrperioder og efterfølgende høj luftfugtighed smitter gråskimmel fra overvintrende frugtmumier og visne blomster. Symptomerne på blomsterne kan forveksles med den nært beslægtede Monilia, nattefrost og udtørring. Frugter smittes kun i ubetydeligt omfang, og kun frugter, som er revnet i regnvejr, såret af hagl og fuglehak, er udsat.

Rodbrand *Phytophthora*

Hele buske stopper i vækst og vil efter nogen tid visne totalt. Det er især buske som er plantet på vandlidende jord i lavninger som er udsat. Svampen lever i jorden og sporerne transporteres og smitter via vand. Smittede arealer kan indeholde smitstof i mange år og bør ikke genplantes.

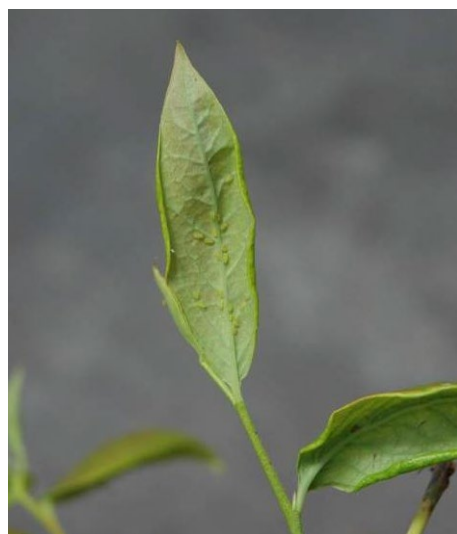
Skadedyr

I de senere år er pletvingefrugtfluen blevet et væsentligt problem især i sene blåbærsorter. Herudover kan der forekomme angreb af frostmåler- og viklerlarver, som kan gøre bekæmpelse nødvendig, men derudover er insektangreb yderst sjældne.

Bladlus ses kun sjældent i blåbær på friland. Det samme er gældende for spindemider. Men begge skadedyr kan medføre store skader på buske dyrket i plasttunnel og i hus. Fugle kan også være et stort problem. Hvis der er meget vildt (hare og hjorte) bør især unge blåbærplantninger indhegnes.

Hæng gerne mejsekasser op i blåbærplantagen.

[Øresnudebiller](#) kan anrette store skader på rødderne og ved basis af kronen, både på frit udplantede buske og især på rødder af buske dyrket i container. Vær opmærksom på halvmåneformede "billetklip" i bladene i sensommeren og dårlig vækst. Led efter de hvide larver om foråret.

[Pletvingefrugtfluen *Drosophila suzukii* ligner](#) en bananflue til forveksling. I modsætning til de fleste frugtfluer lægger pletvinefrugtfluen sine æg i friske bær, hvorefter maddiken udvikler sig i perioden indtil plukning og efter plukning. Normalt bliver maddikerne først et alvorligt problem fra slutningen af august, men de vil evt. i fremtiden kunne begynde skaden tidligere.

Pletvingefrugtfluen lever i mange bærarter, derfor vil andre bær (hindbær, kirsebær, jordbær) kunne opformere fluerne. Derfor bør overmoden frugt helst plukkes af og destrueres. Angreb kan overvåges enten med specialdesignede fælder til fangst af fluerne eller ved at lægge halvknuste bær i en sukkeropløsning (180 g/l). Efter et stykke tid vil larverne være synlige. Er blåbærstykket lille kan det beskyttes med insektnet på tunnelstrukturer. Alternativt kan de voksne fluer bekæmpes med egnet sprøjtemiddel. I flere år er det lykket HortiAdvice at få en dispensation til anvendelse af et effektivt middel også til økologiske marker. Undersøg muligheden.

Foredrag om blåbær dyrkning på nettet

Anlæg og jord: <https://youtu.be/WJ1T9TblkXo>

Vanding og gødsning: <https://youtu.be/1c-TvPD15xY>

Bestøvning, frostrisiko og beskæring: https://youtu.be/iREN_4YkE6E

Litteratur om blåbær:

Blueberries, cranberries and other vacciniums.

Jennifer Trehane. Royal Horticultural Society.

Blueberries for growers, gardeners, promoters.

Norman F. Childers & Poul M. Lyrene. University of Florida.

The berry grower's companion.

Barbara L. Bowling. Timber Press

Compendium of blueberry and cranberry diseases

The American Phytopathological Society. APS Press

Anbau von Heidelbeeren und Cranberries.

Georg Eberts. Ulmer verlag.

Dyrkning af blåbær.

Grøn viden nr. 62 Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet, Århus Universitet.